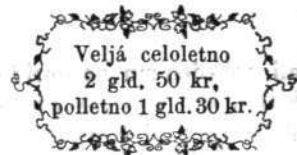

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 2.

V Celovcu 25. januarja 1871.

Leto III.

Božja kazen.

(Kmečka povest; poslovenil Andrejčekov Jože.)

(Dalje in konec.)

III.

Skozi vas na pokopališče so pobožni ljudje nesli dve trugi. In ko so prišli do cerkve, ki je stala konec vasi na hribčku — pridejo gospod župnik v cerkveni obleki in cerkovnik s blagoslovljeno vodó. Ljudje obstanejo ter položé trugi na tla; gospod župnik spregovoré nekoliko tolažljivih besedi ljudem, potem pa odpojó pogrebno pesem s cerkovnikom vred, rekó ljudém zmoliti tri „očenaše“ in „češčenasmarije“ za duši umrlih, ter blagoslové dve revni trugi z blagoslovljeno vodó — za večni pokoj.

Potem vzdignejo pogrebeci obé trugi od tal, ju nesó na pokopališče ter položé eno kraj druge v zemljo, da bi, kakor v življenji mati pri hčerki, tudi po smrti skupaj ležali, Matevževa žena in njena ljubljena hčerka.

Ne dolgo potem ste nastali dve na novo nasuti mogili; na pokopališču pa je bilo, kakor prej, zopet tiho in pusto. Samo veter je šumljal po travi in lističi dišečih lip so šepetali med seboj okrog pokopališča.

Bila je jasna noč meseca julija, kajti jasno in v skupinjah so migljale zvezde na nebu. Pravijo da dušam čistih ljudi, ki so pobožno živeli na svetu, prižgé Bog po smrti zvezdico na nebu, da bi zrle te zvezde z visočine, kako živé doli njihovi sorodniki — na revnem svetu: če hvalijo Bogá, varujejo se zlega, ljubijo vse ljudi kakor brate. In kedar zapazi duša v podobi zvezde, da je kateri sorodnik učinil velik greh, na mah ngasne in žalosti se stopi v smolo ter skaplja na zemljo, in nobeno okó je ne zeglada več na nebu.

Na pokopališču zaškripljejo duri. Nekdo stopi na pokopališče in kakor senca se splazi pod cerkveno steno, dokler ne obstane ondi, kjer ste bili danes dve novi mogili nasuti. Ni bilo ondi križev, kajti obedve ste bili revni in še tega spominka niste imeli.

Človek, ki je prišel o tako pozni uri na kraj pokoja, zgrudil se je jokaje na zemljo med groboma, ter plače kakor bi hotel poginiti, in ihtí se kakor malo dete, dolgo-dolgo moli in kakor je videti iz srca, kajti solzé so mu curkoma tekle po licih.

Gotovo je prišel kak sorodnik molit na grob svojih drazih. O še več, nego sorodnik! kajti lastni oče je eni, in drugi ljubeči mož — Matevž je, ki kleči na grobu.

O! težko bi ga bilo spoznati, tako se je spremenil revež v nesreči. Suh kakor trska, oči upadle, pleča zgrbljena in v starih capah; bosonog, kakor berač, le torbo mu je treba dati in palico v roke.

E — Stanislav! Stanislav! in vi mati Marijana, ste li kedaj mislili, da pride vaš sin kedaj v takovo revščino? —

Zjutraj zgodaj že ni bilo Matevža več v vasi. Včeraj zvečer je bil pri gospodu župniku in danes je kar nenadoma izginil, in nihče ni vedel, kam — proti kateri strani je šel. Lehko bi bili o tem poprašali gospoda župnika; ali slednjič — komu pa je kaj mar.

Za vasjo drži miljo dolga cesta do sosedne graščine.

Stanovala je ondi gospoda — premožni in usmiljeni ljudje, kjer je bila potreba. Kdor se je obrnil do njih, gotovo so mu pomagali.

A vendar so takovim poštenim ljudém naši mnogo krivice storili. Ali prav za prav ne naši, kajti, hvala Bogu, naša vas ima čisto vest o tem. Nikomur niso storili krivice v tej zadevi, domá so pridno delali, hudobnih naklepov niso poslušali, ter lastno graščino, kakor se spodobi, tujih napadov branili.

Zatoraj nas je pa tudi ljubi Bog ljubil; in ko je prišlo naslednja leta božje maščevanje zaradi nedolžne krvi, ter so ljudje mrlí okrog, kakor muhe — ki so se vdeležili takovih pregreh, ter nastala huda lakota v deželi, — ognilo se nas je vse to gorjé. Kajti nismo se polakomnili tujega blaga.

Megla se še ni pozgubila, temuč belkasto se vlekla daleč tje nad poljem in vodami okrog, ko je prišel do one graščine, ki je stala miljo daleč za našo vasjo, tuj človek. Na voglu pred vrati, na zelenem holmeu, ki je bil podoben mogili, stal je belo pobarvan križ in na njem Kristus, iz železa umetno vlit. Na glavi je imel zlato trnje v kroni, in njegove svete roke in noge so bile pribite z zlatimi žrebli. Krog mogile je bila železna ograja in po vseh štirih straneh nasajeni topoli; in oni so zrasli visoko, ter gledali prosto proti nebu, kakor duša pobožnega človeka. Ta križ so postavili graščinski ob času one strašne kuge, katero je bil poslal Bog ljudém v kazen. Niso se hoteli maščevati nad onimi, ki so jim učinili toliko zlega, temuč so napravili dar v odvrnitev hude jeze božje.

Na križu pa je bilo zapisano z velikimi črkami: „Gospod, odpusti jim, saj ne vedó, kaj delajo.“ —

Pred tem križem obstane oni človek ter se ponižno prikloni in poljubuje zemljo pod križem. Potem pa povzdigne oči in obe roki k svetemu razpetju in strmí tako dolgo va-nje, dokler se mu oči ne zalijó in upadlo lice v solzah ne plava. Sedaj mu je bilo lože pri sreju; oči in sklenjeni roki je obrnil od križa proti graščini.

Vstal je — pokrižal se ter šel na ravnost proti vratom. Pred darmi še nekoliko postane. Kri mu je lica zalila: morda se sramuje, da že tako zgodaj pride v graščino? Gotovo je berač, ki je prišel po miloščine — kajti reven, grozno reven je.

Vendar si je slednjič upal ter šel na dvorišče. Na dvoru pa ga obskočita dva velika psa prišed iz vrta

ali nobeden mu ne stori žalega, ko vidita njegovo siromaščino, ker bila sta že naučena, da revnih ljudi ne popadeta — ki hodijo po darove v graščino.

Čeravno tako zgodaj, sedel je vendar že posestnik na mostovžu ter pušil tobak. Videti onega človeka, pokliče ga k sebi in ne vprašaje česa želi, seže v žep, ker videl je pred seboj groznega siromaka.

Oni borni človek pa, vkljub graščakovi dobrotljivosti, ne stegne roke, kakor berač, temuč bolešno zastoče ter se zgrudi jokaje k gospodovim nogam in začne poljubovati noge in njegovo obleko.

Blagosrčni gospod se zelo začudi ter se jame umikati, kajti takovih poklonov ni ljubil. Vedno je djal: Samo Bogu in svetnikom se spodobi takova čast, za me pa je dosti dobra beseda. — Zatoraj reče: „Vstani človek; jaz tega ne maram, ker človek sem, kakor ti, in pred Bogom smo si vsi enaki“; vzdigne ga od tal in praša, česa zahteva.

Ali ta dolgo ni mogel spregovoriti zaradi prevelicega joka; dolgo-dolgo je še plakal, slednjič pa pravi: „Gospod! po odpuščenju! po to sem prišel k vam“.

Graščak se še bolj začudi in pravi: — „ali zaradi česa, ljubi moj?“ —

„Zaradi krivice!“

Na to pravi gospod: „Kdo si človek? jaz te ne poznam, da bi mi bil storil kako krivico“.

„Matevž Gorec, dragi gospod, iz bližnje vasi, eno miljo od tod“.

In oddehne si, kakor bi mu bil mlinški kamen padel od srca.

„A! sin bogatega Stanislava? — Bog se te usmili! govori — kako si prišel v takovo revščino?“

„Oj! revščina, gospod — revščina! in še tem večja, ker sem si je sam kriv. Greh, greh, tuja krivica, božja kazen — to me je pripravilo ob vse in ostal sem berač, moji pa so že na pokopališču, gospod — in zaradi mene — o! to je hudo! — Bil sem včeraj pri spovedi pri našem gospodu župniku, in oni so mi svetovali k vam. Prišel sem tedaj in prinašam vaše lastno imetje, kterega sem se pred nekterimi leti krivično polastil, za kar me je Bog pravično kaznoval. Oprostite gospod! in vzemite, kar je vaše — rešite me teh peklenskih muk, gospod — dobrotljivi in milostljivi gospod!“

In zdajci izvleče iz nedrija kos stare rute ter iztrese k gospodovim nogam nekoliko cekinov — in zopet je začel ihtiti se ter plakati.

Gospod pravi: „Ne vem, da bi to bilo moje; ali ker sam praviš — naj bo toraj, vse to darujem v čast božji vaši cerkvi, da bi ti tudi Bog odpustil kakor ti jaz odpuščam iz srca“.

Matevž se je hotel zopet zgruditi pred gospodovimi nogami, ali ta ga zadrži.

„O milostljivi gospod! da ne bi se bil rodil na svetu, ker sem se tako hudo pregrešil“.

Na to pravi gospod: „Sedaj je že, kar je! in ker obžaluješ hudobni učinek — to je že dobro. Ali povej mi, Matevž, kako se je zgodilo, da si bil ti edini iz vaše vasi med ono druhaljo. Kajti vsi vaši vaščanje so takrat sedeli doma in so nas čuvali“.

„Gospod, to je bilo tako“, prične Matevž, „ne vem že zaradi kakšnega opravka sem se bil oddalil od doma; menda sem kupoval konja pri znanem kmetu v tej vasi. Prišlo mi je na mar nekoliko pogledati v krčmo. V krčmi pa je bilo sila ljudi, da se ni bilo skoraj moč preriniti. Kolikor je bilo v vasi kmetov, vsi so se sešli ondi zaradi neke pogodbe, njim na čelu pa je bilo nekaj postopačev, ki so se kakor trotje pomešali med nje in

jim nekaj sumljivega pošepetavali na uho. In žid, ki je imel krčmo v lasti, — pravi rudečelasi Judas, potrešel je s pejsami*) — ter se zvijal, kakor martinček, pri svoji steklenčici, prigovarjal ter nalival pridno žganja svojim gostom. Dokler so bili trezni, je že še bilo. Čeravno so oni malovredni postopači mnogo slabega govorili o graščinskih, so kmetje le poslušali in samo z glavami majali — drugzega nič. Ko pa so se jim že možgani razgrelili in lica porudečila — jel se je ta in uni meniti z onimi postopači. In nastal je šunder in ropot, kakor sodnji dan v židovski božnici (sinagogi). V začetku nisem vedel, o čem se menijo; in gotovo ne bi bil jaz tako daleč zabredel. Ali kaj zabredel! to je le izgovor — zgodilo se je, — moja krivica! — Po drugem kozarčku se mi je storilo vroče in motno v glavi, da še nikdar tako, potem mi je jelo slabo prihajati, in kolikor bolj se mi je vrtelo v glavi, tem glasneje mi je šepetalo na uho, dokler ni slednjič popolnoma utihnilo. Ko je eden postopačev zapazil, da radovedno poslušam, kar imajo oni med seboj, pride s kozarčkom k meni ter mi napije — kaj je bilo storiti? — jaz sem izpil v mojo nesrečo.

Tako je šlo do noči. — In bilo je, kakor še danes dobro vem, že blizu polnoči, ko skoči eden onih postopačev na mizo ter zakriči s hrupavim glasom: hurá tovariši! — Vsi skupaj smo jo vdrli iz krčme na polje, — od ondot razšli so se kmetje po kosé in vile ter hajdi nad graščino. — Od tod prihaja vsa nesreča!

Zjutraj se vrnem z grajskimi cekini domú. In nihče v celi vasi ni vedel, še doma nihče — kje sem bil. Vendar sem se bal povedati to celó lastni materi; zatoraj sem skrnil cekine na dno škrinje.

Dokler se nisem dotaknil tujega blaga, ogibalo se me je maščevanje božje. Po očetovem pogrebu pa je bilo treba žganja za sedmino, pri hiši pa bi bilo nikakoršnega bora. Nekaj me je vleko k škrinji, sežem na dno in privlečem na dan en cekin. Pokličem deklo in svojo hčerko ter jej dam v roko cekin, da bi šla v krčmo po žganja. Ni šla toliko daleč, da bi zmolil „očenaš“, — ko nastane šunder krog hiše; ozrem se: moja hčerka nese hlapec v naročju, kajti zlomila si je nogo — in na ravni cesti — gladki, kakor tū na tleh. „Ha!“ mislim si, „naključba — nesreča“; vendar sem shranil cekin ter poslal četrtinko žita v krčmo. —

Zopet je minilo nekaj časa, da se nisem dotaknil zlata. Na to mi uide vol na grajsko deteljo ter se preobje. Treba je bilo kupiti drugzega. In zopet je nanoslo, da sežem v tej zadregi v škrinjo. Cekine spravim v mavho, zasedem konja ter jaham na sejm, ki je bil po sv. Petru in Pavlu v Bohniji. Hlapec je gual vola, kteremu sem imel prikupiti par. Komaj se ogledam po sejmu, kar zapazim vola, popolnoma mojemu enacega. Kupčujem, pogodimo se, sežem v mavho ter nasujem cekinov — med tem pa jame vpiti hlapec, ki je stal pri mojem volu. — Poglej živa duša, vol popolnoma zdrav — zgrudil se je kar naenkrat in jel zijati. Tu se je pokazala očitno hudoba v po krivici pridobljenem denarju. Koj ko pridem domu, pograbim cekine, denem jih v železen lonec ter jih zakopljem pod žlebom v hlevu; in prisegel sem, nikdar več se jih dotakniti. Ali kaj je pomagalo? — hudoba razjezana, ko je pričela svoje delo, ni bilo temu ni konca ni kraja: padalo je v hlevu, umiralo v hiši, ginilo na polji in prišlo je tako

*) Pejsa se poljski imenujejo nekaki kodri, ki jih vpletajo poljski židovi v lasé, da jim benglajo potem ob straneh p. obrazu.

daleč, da ni bilo česa déti v usta. In prišlo je jutro, ko je bilo treba nesti na pokopališče zadnje dete. Žena bolna ne vstane več, samo ječi sirota; samemu vragu bi se bil zapisal, da ne bi vsaj čul takovega večanja.

Treba je bilo tretjikrat po cekine, ki so bili zakopani v hlevu pod žlebom. Na nebu je vse črno, bliska se in grmi, kot sodnji dan. Nisem se bal nevihte; — ali kar je bilo v hiši, to mi je stalo strašno pred očmi. Dobil sem cekine iz zemlje, — strelja mi je zapalila hišo — veter raznesel pepel po svetu. Po sreči so mi ljudje rešili dvoje trupel v hiši: edino hčerko, ki je umrla zaradi ran — in ubogo ženo, ki je poginila v črni noči žalosti zaradi hčerke. — O jaz nesrečni človek!

In zopet je začel tarnati Matevž, tudi blagočutnemu gospodu so stopile solze v oči.

Kaj pa potem? — Matevž Gorec je hotel služiti vse življenje pri graščaku. Ali dobrotni gospod tega ni dovolil.

Oblekel ga je za lastni denar, obsejal mu je zemljišče, ki je ležalo zapuščeno, dal potrebnih drv ter posodil denar za razno orodje in hišno pripravo. — In z graščakovim odpuščenjem in Matevževim kesom je nehala jeza božja, in zopet se mu je godilo dobro, kakor poprej njegovemu očetu Stanislavu, in dandanašnji je zopet premožen kmet, čeravno ne tako, kakor nekdanj —, ali živi pobožno, pošteno in varčno.

Na pokopališču pa, kjer ste stali dve mogili, ondi se svetita dva pozlačena križa; in pri ljudéh, ki so stanovali v vasi, bil je zopet v čislu, kakor poprej.

Božji prst tudi v malih stvaréh.

(Spisal J. M.)

Sploh je znano, da veljá v prirodi ali naturi zakon, po katerem toplota vsako prirodno telo, trdno, kapljivo ali plinovo razteza, mraz pa ga krči.

Vzemi kovinsko kroglo in ravno tak obroč, skozi ktereга ravno še more iti. Ogrej potem kroglo in obležala bode na obroču in ne pade skoz njega. Toplota jo je raztegnila. Če jo pa pustiš delj časa na obroču ležati, in se ti ohladi, zmanjša se jej s tem obseg in slednjič pade zopet skoz obroč.

Mleko ali kterakoli kapljina, ako lonec ž njo zvrhoma naliješ, začne se kmalo čez rob cediti, ako jo počasi greješ. Toplota jo razteza.

Živalski mehur, v katerem je nekoliko zraka in ki je dobro zavezan, napne se ti blizo peči obešen in zadobi kmalu tako podobo, kakor bi ga bil z usti napihnil. Zrak v njem zaprt se je po toploti raztegnil.

Tekočine ali kapljine morajo tedaj najgostejše biti pri najnižji toplini, pri kateri sploh še kot kapljine obstati morejo in pri kateri so že na tem, da stopijo v trdno skupnost.

Le voda jedina dela izjembo iz tega prirodnega zakona. Voda je namreč pri + 4° Celsijevih gostejša od leda. In ta čudna izjemba je velike pomembe za gospodarstvo prirodino sploh in za življenje povodnih živali posebej.

Ako namreč vrelo vodo ohladiš, krči se bolj in bolj pri pojemajoči toploti, dokler ne pride na + 4° po Celsiju. Čez to stopnjo ohlajena se zopet polagoma razteguje tako, da ima pri 0° ravno toliko obsega, tedaj tudi isto gostost, kolikor pri blizo + 8° Celsijevih. Pri prestopu iz kapljivega v trdno stanje se godi to

povečavanje obsegavo celo skokoma in znaša blizo 9 odstotkov. Led je tedaj primerno lajši od vode in tedaj na vodi plava, kosi trdega svinca in železa ali olja se pa v tekočem svincu, železu, olju potaplja.

Ko tedaj zrakova toplota po zimi pojemlje, razhladi se z njim vred tudi zraka dotikajoča se vrhna plast ribnikov, jezer in morja, se zgoščuje, prihaja težja ter gre na dno. Toplejša plast od spodaj stopi na njeno mesto, se zopet ohladi, gre zopet na dno ter drugi prostor naredi. To potapljanje hladnejših in vzdigovanje toplejših vodenih plast trpi toliko časa, dokler ni vsa množina vode do + 4° Celsijevih ohlajena.

Ker se pa najviša plast pri daljnem ohlajenju ne krči več, ampak se raztegne, postane lajša, plava po vrhu ter se slednjič do 0° ohladi in zmrzne. Kedar voda zmrzne, raztegne se za $\frac{1}{11}$ svoje prostornine, in to je vzrok, da led plava na vodi. Tako raste ledena odeja od zgorej navzdol in sicer, ker led sam na sebi toploto slabo vodi, le polagoma.

Malo bolj globoko pod ledom pa voda toplino od + 4° Celsijevih obdrži, tedaj toplino, ki je za življenje ribam in drugim povodnim živalim zadostna.

Ako bi pa ne bilo tako in bi voda pri 0° najgostejša bila, ohladila bi se vsa množica vode do 0°. Ker se pa led vedno pri trdnih stvaréh delati začne, bi se na dnu in ob krajih začela voda vledenovati in narastel bi led naglo do površja. Iz tega pa sledi, da bi po vodah vse živalsko in rastlinsko življenje nehati moralo in sicer toliko gotovejše, ker bi nobeno še tako gorko poletje ne moglo razstopiti ogromnih ledenih množin, ktere bi se skozi zimo napravile.

Da 1 funt zmrznjene vode ali leda od 0° v tekočo vodo iste topline spremeniš, potrebuješ 79krat toliko toplote, kolikor je je potreba, da se toplota 1 funta tekoče vode za 1° Celsija poviša.

In tako tudi v tej čudni izjemki pri vodi vidimo ono čudovitno modrost, ki je tudi v telesnem stvarjenju vse po meri, številu in vagi vredila, in ki ni pozabila skrbeti tudi ne za najmanjšega črviča.

Najdena sreča.

Mladeneč neskušen
Svoj dom zapusti,
V daljavi si sreče
Iskati želi.
Od matere ljube
Uzame slovó,
Potem pa odide
Čez dol in goró.

Prišel na neznani
In tuji je svet,
Od tamkaj podati
Ni mislil se spet.
Pa videl ni brata,
Ni drage setré,
Okó je rosilo
Od dneva do dné.

Domači mu jezik
Postal je neznan,
Veselje zakrival
Oblak mu temán.
Naj kamor se koli
Pri tujcih podá,
Nihče ne ozdravi
Britkosti srcá.

V domovje podati
Želi se nazaj,
Pri materi biti,
Ko bil je nekdanj,
Živeti pri bratih,
Pri sestrah vesel,
In peti domače,
Ko nekdanj je pel.

Presrčno mu željo
Izpolnil je čas,
Povrnil se v drago
Domačo je vas;
A v hiši ga rojstni
Nihče ne pozná,
Ker matere ljube
Oh več ni domá!

Na grob tje zeleni
Podá se solzán,
In tukaj je našel,
Da sreče je stan;
Oklenejo grobni
Spominek roké,
In žalosti britke
Mu počí srcé.

Fr. Cimperman.

Domači zdravnik.

I.

Varuj se prehlada!

(Spisal dr. —ž—)

(Konec.)

Nahod ali rima bode prešla sama od sebe, če se količkaj čuvaš. Če te nos preveč skeli, namaži si ga z lojem ali kako drugo maščo, vleci v sebe hlap, ki puhti iz vrele vode. To izpelješ najlože, če vliješ v lonec, ktereга pokriješ z zavitkom popirja tako, da gorenji, špičasti otvor do nosnice seže. Če pa rima predolgo in preobilno teče, vleci v nos hladno vodo, v kateri je nekaj malega sirovega goluna ali pa železnega vitriola raztopljenega, večkrat na dan.

Katar v grlu, zanetje ene ali obeh mandlovih žlez, zanetje žrela itd. Ta bolezen čestokrat po prehladu navstaja, včasih veliko množico ljudi na enkrat napade. Tu en primer: blizo 300 vojakov novincev je prišlo zimskega časa k svojemu polku; vreme je bilo nestanovitno, jug in sever, moker in suh mraz sta se čredila in v desetih dneh je blizo 40 mož na zanetju obeh mandlovih žlez razbolelo. Začenja se navadno z mrazenjem in trganjem po glavi, drugi dan se že težko požira. Odraščeni pridejo po tej bolezni malokdaj v nevarnost, sitno je samo, ker te bode večkrat prijemala, če si jo enkrat imel. Poznam ljudi, ki so vsako zimo po tri po šestkrat v grlu bolni. Pripomočki: gledaj se dobro izpotiti, kakor je bilo že omenjeno, razun tega si zavij okol vrata ruto, v hladni vodi namočeno in dobro izžeto, pokrij jo z drugo, pa več in suho takó, da zrak od nikoder do polti na vratu ne more. Če na to ne gledaš, in če imenovana zaveza ne prilega tesno, ti ne bode nikakor koristila. Nosi to zavezo neprenehoma več dni, dokler si bolen, in namakaj spodnjo ruto kolikor se je posušila. Dalje grkljaj z galunovo vodo, večkrat v vsaki uri. Namesto goluna smeš vzeti železni vitriol, benečanski boraks, od vseh po malo žličico na polič vode. Izvarek iz žalboja, iz drobno narezane mlade dobove skorje se namesto čiste vode tudi priporoča za grkljanje, z golunom vred ali pa tudi brez njega. Za grkljanje je tudi izvrstno mleko iz mandelnov, če v poliču malo drobtinico hudičevega kamna (lapis infernalis) dva do pet granov raztopiš.

Dokler si v grlu bolan, ostajaj za grdega vremena večidel v sobi, ogibaj se vročih in pretrdih jedi, popra itd. Vrat preveč zavijati ni dobro, je bolje ga vsaki dan s hladno vodo omivati.

Katar v dušniku in pljučih je kaj navadna in včasih dolgotrajna bolezen. Začne se navadno z mrazenjem, po katerem te semtertje na prsih posebno pa za prsno kostjo kaj zaboli. K temu se kmalo pridruži kašelj, s prva bolj suh, pozneje pa moker. Nekteri za en dan kaj veliko množico žlima ali slezovine v tej bolezni izkašlja. Zdravljenje s prva je najbolje znojenje, več večerov zaporedoma z imenovanimi pripomočki. Posebno topla kopelj, po kateri se vlezi odmah v toplo postelj, da se prav izpotiš, čišla se prav visoko. Za navadno pijačo se svetuje: mandlovo mleko, izvarek iz sleza ali slezov čaj, izvarek iz lanenega semena, ki se mora popred dobro stleči in druge podobne slezate reči. Vse to se, mora delj časa rabiti. Dobro je tudi zvečer pred spanjem jemati žvepljenega cvetú s cukrom v enaki meri, obilno toliko, kar na špic noža gre; ravno tako po en prašek (pulver) Doverov, pri odraščanih vsaj do pet

granov naenkrat. Dobi se v lekarnici pod imenom Doverov prašek. Izprazniti čreva po Ricinovem ali lanenem olju pospešuje zdravljenje. Če je kašelj že delj časa, cele tedne trajal, tedaj je kaj dobro dihati, kakor je bila že o tem beseda, hlap vrele vode, v katero se pa vsakokrat po 4 do 5 kapljic trpentinovca vlije po deset minut vsaj dva do trikrat vsaki dan, več dni zaporedoma. Mazati prsi z očiščenim trpentinovcem je tudi dobro. Proti dolgotrajnemu kašlju se svetuje dalje pitje ribjega olja po eno do dve žlici na dan: da izgubiš prec njegov pust okus, vzemi vsakokrat krhlič frišnega jabelka v usta. Poskušnje vredni so proti dolgemu kašlju ali plučnemu kataru tudi izvarek iz islanskega maha, ki se s toplim mlekom vkup pije, potem ječmenov slad in raznovrstne mineralične vode. — Če imaš hud kašelj, ne trudi se preveč, varuj se silnih vetrov, ne pij preveč spirituoznih pijač in živi se pa zmerom dobro.

Driska z grižo po črevah in brez nje, dobi se tudi pogostoma po prehlajenju, posebno če si trebuh prehladil in noge premočil. Ta bolezen se najprej prežene, če se držiš nekaj časa bolj trezen in tešč, trebuh ogrevaš s toplim platnom in kopaš noge v vročej vodi s pepelom. Navadna zdravila proti driski so: slezasti izvarki sleza iz lanenega semena, potem pa reči, ki obsegajo čreslovino, ki so oskrapne. V slezaste izvarko se daje navadno nekaj kapljic opijeve tinkture, ki se dobiva v lekarnicah za odraščeneга človeka po 20 do 30 kapljic na dan. Tudi štupa ali prha iz dobovih šišek s cukrom mešana po pol žlice vsaki dve uri je dobra; ravno tako izvarek iz stlečenih šišek, ali iz drobno narezane mlade dobove skorje dve do tri žlice z enim maslecem vode, dobro kuhan, skoz platno precejen in primerno zacukran. Če si dobil pa samo grižo v črevih brez driske, tedaj pokuhaj si nekaj komilic in komine, malo stlečene, in izpij vsaj en kozarec takega čaja, ogrevaš trebuh s toplim platnom, ali toplo opeko (ceglom) in glej, da se olja napiješ, ki skoz tebe predere. Če pa griža ne zavisí od prehlada, od vetrov itd. ampak je nasledek kake nevarne bolezni, tedaj pa ne odlagaj ter pošlji po zdravnika, posebno če bolečine prihajajo od kake kile itd. Če imaš drisko, jej pičlo, ne preveč vlažno, ampak bolj suho, ogibaj se mastnih jedi, sadja, vina in žganja, samo rudeče vino dene dobro; pij rad čokolado, ovseno kavo, ali pa kavo iz želoda, ne preveč vode, če bi te še tako hudo žejalo. Žejo lahko gasiš, če jemlješ vodo samo v usta in zopet izpluvaš.

Skrnina ali reumatizem je ena najnavadnih bolezni po prehlajenju in se pokazujejo navadno z bolečinami, trganjem semtertje po životu. Tukaj naj je govor samo o reumatizmu, pri katerem ogibi ne otekajo, zakaj proti skrnini z otokom ogibov moraš nemudoma poslati po zdravnika. Tudi skrnina začne se večkrat z mrazenjem, kateremu sledé bolečine raznovrstno opisane kmalu tu, kmalo tam, posebno v ramah, v križu itd. včasih tako hude, da se bojiš ganiti se, da se ti dozdeva, da si ves tog. Ta poslednji rod skrnine ni nevarna bolezen. Najbolje je tu zdravilo, prav pogostoma potiti se, dalje je dreganje in gnječenje bolečih delov kaj koristno: ali z mokrimi izžetimi cunjami ali z osoljenim spiritom, ali pa z očiščenim trpentinovcem. Če so bolečine prav hude, položi tje natrenega hrena, ali pa testú iz gorčične moke in pusti ga ležati dokler moreš trpeti, da koža prav rudeča postane. Da te to rudeče mesto potem ne bode preveč peklo, namaži ga z navadnim oljem. Včasih ti bode kmalo odleglo, če prilepiš na boleče mesto smole na platno natrene in

jo delj časa ležati pustiš. Tudi pijavice, pa samo v malem številu, so včasih kaj koristne, posebno če se ena za drugo stavi, ne pa vse na enkrat.

Druga bolj po mestih navadna zdravila so proti skrnini še: parna kopel, elektrizovanje, in stavljenje kupic na boleči del; in proti dolgotrajni skrnini žvepljene toplice.

Kdor trpi na skrnini, mora posebno pijače piti, ki zeló na vodo ženejo, prehlada se skrbno varovati in poletu vsaki dan svoj život s hladno vodo tretji. Govorjeno velja samo za reumetične bolezni, ne pa za protin ali arthralgijo, ki je čisto drugega rodú bolezni.

Zanetje pljuč in pljučnih mren so že bolj nevarne bolezni in tu je nemudoma treba zdravniške pomoči. Pred ko pri teh boleznih v postelj ležeš in zdravnika pokličeš, menj nevarno je in prej se bodeš ozdravil. Znamenja so: v začetku hud mraz, po njem pa precej težka sapa, bodenje na prsih posebno okolo žličice in doli proti jetrom, naglo dihanje, pri vsakem dihljeju v začetku velike bolečine. Vsem tem prikaznim se kmalo pridruži kašelj s pičlim, včasih tudi obilnim izvrzkom, ki je navadno rijaste barve. Dokler zdravnik ne pride, leži bolj v hladno izbo, ali pa polagaj na prsi hladne oklade, pij navadno, postano vodó, ne govori preveč in se mirno zadržuj. Težka sapa včasih na pol odjenja, če se daš prenesti iz tople v hladno sobo, ali pa če začneš pokladati hladne ohlade na prsi. Tudi kren ali gorčica se včasih na prsi polaga in dobro dene.

To so najnavadnejše bolezni po prehlajenju, ogibaj se torej prehlada in se drži navedenih vodil in poduka, s takim in enakim ravnanjem se bodeš gotovo večkrat bolezní ubranil, mnogo časa in denarja, kar bolezni zahtevajo, prihranil in boš zadovoljen, zakaj zdravje je najprvo bogastvo na tem svetu, brez njega ni veselja, ne radosti, ne dobre volje, ne kratkega časa, pa tudi ne zadovoljnosti.

Resnični vremenski prerok za leto 1871.

(Spisal A. Jurinec.)

1. Ako 1. dan meseca prosenca zmrzne, bode hladno in suho, tudi bo revež na „novega leta“ dan tako mrzlo pijačo pil, kakor bogatin, akoravno je pijača različna.

Ako je dan sv. Neže mrzlo, zebe vsakega, kdor ni v kožuhi ali pa na toplem.

2. Tisti, ki nima nikakoršnega sadonosnega vrta, prihrani si meseca sječana trud s čiščenjem dreves; in kdor nima lanskega vina, ni mu ga treba pretakati.

Ako imaš na dan „sv. Petra stol“ goldinar v žepu, nisi brez denarja.

3. Meseca sušca bode umrlo mnogo ljudi, kateri dalje živeti ne morejo.

Ako že dan sv. Jožefa breskve cvetó, je znamenje, da se še niso posušile.

Ako na sv. Gabriela ne deži, gotovo je tisti dan lepo vreme.

4. Meseca malega travna bo dosti mokrote; posebno ako bo pridno deževalo.

Ako na dan sv. Jurja srečaš pijanega človeka, to ti je znamenje, da je pil žganje, vino ali kaj tacega.

Ako je zadnji dan tega meseca lep, ostane do konca meseca lepo.

5. Meseca majnika bode vse lepo stalo, ako ne bo narobe.

Ako slišiš na dan sv. Florjana v plat zvoná biti, to ti je znamenje, da nekje gori.

Ako prvi dan tega meseca slišiš kukovico že v tretjič peti; gotovo si jo že dvakrat poprej slišal.

6. Ako na Vidovo zeló dežuje, tedaj je mokro po tleh; tudi bo meseca rožnika že vse čez in čez zeleno, in se bo v enem vročem dnevu tega meseca več posušilo, nego v jeseni v treh deževnih dnevih.

Ako daš zadnji dan tega meseca na vse zgodaj beraču groš, ima on 5 kr. več, in ti 5 kr. manj.

7. Meseca malega srpana, kedar se senó spravljá, bo toliko prahú, da se mušice, ktere bodo na senu se dele, ne bodo mogle videti.

Ako imaš dve stari mački pri hiši, in ti prvi dan tega mesca strita vsaka petero mladih, imaš jih vseh skupaj 12.

Ako stopiš prvi petek tega meseca psu na rep, in ako zaevili, to je znamenje, da ga boli.

8. Mesec véliki srpan bo letos tako krvoločno gorkoten, da bo črni rak, ako se skuha, celo rudeč postal.

V tem mesecu bo tudi najslabša krava več mleka dala, nego dobro pitan vol.

Ako na dan sv. Jerneja zakolješ purana, najdeš v njem, ako mu razparaš trebuh, čreva.

9. Ako vidiš prvo nedeljo tega meseca svojega prijatelja o peti uri v cerkev iti, znaj, da še ni umrl.

Ako je od malega Šmarna do sv. Mihela vsak dan lepo in toplo, ni se ti treba bati, da bi ob teh dnevih na cesti v blatu obtičal.

Ako plačaš daco na dan sv. Mihela, ni ti je treba drugi dan plačati.

10. Ako imaš na dan sv. Frančiška v škrinji 200 gold. in če ti po noči kdo 100 gold. ukrade, bode tat za 100 gold. bogatejši, a ti za toliko siromašnejši.

Ako je na dan sv. Uršule mlaj, znaj, da je bila 15 dni poprej polna luna.

Ako je meseca vinotoka videti na trsji mnogo grozdja, je to znamenje, da bo obilno vina.

11. Ako na dan vseh svetnikov zeló sneži, je belo po tleh.

Ako na dan vernih duš zeló sever brije, tisti dan gotovo ni tiho vreme.

Ako na dan sv. Martina zakolješ prešiča, ni ti ga treba pozneje.

12. Ako prve dni tega meseca živini pokladaš dobro in suho krmo, bode jo prav rada jela.

Ako zadnji dan tega meseca solnce sije, bode do konca leta lepo in toplo.

Ako je na četrti dan tega meseca nedelja, gotovo je drugi dan pondeljek. —

V tem letu bo tudi vse zruje temu, ki ga nima, predrago, unemu, ki pa ga ima, prenizke cene.

Vino bo v tem letu najboljše tisto, ktero je brez vodé; tudi bo povsod, kjer ljudje kruhane jedó, žito niže cene.

V tem letu bo tudi poprej cvetje videti, ko sad, tudi bo v tem letu marsiktero jabelko črvivo, in grom bo večí hrup delal, kakor pa blisk.

Človek in divji mož.

(Zapisal A. J. D.)

Divji mož je ogledoval posekano drevje. „Človek mora neizrečeno močan biti, ker tako gladko odlomi naj večja drevesa. Jaz jih pa le izpulim, ali pa grdo odlomim. Strašno mora biti močan človek — rad bi se poskusil ž njim, a ne upam si!“ tako govori svojemu sodrugu. „Veš kaj, jaz se ga pa nič ne bojim — odgovori mu ta — skušat se grem ž njim!“ To izgovorivši gre iskat človeka. Na travniku dobi mladega ovčarja in ga vpraša: „Ali si ti človek?“ „Ne, nisem še, toda bom enkrat!“ odgovori pastir. Divji mož gre dalje in sreča starčka. „Ali si ti človek?“ ga vpraša. „Ne, nisem, a bil sem enkrat!“ odgovori sivček. Divji mož odide in zagleda huzarja. „Stoj!“ — zavpije — „ali si ti človek?“ — „Da sem!“ odgovori vojak brzdaje iskrega konja. „Če si človek, se bova pa poskusila!“ zagrmí divji mož in spusti se v huzarja. Toda ta potegne britko sabljo in kreše po divjaku, da mu odletujejo celi kosovi mesa. Tulé dere divji mož od njega, huzar pa še ustrelí za njim. „Človek je pa res močan“ — pripoveduje ranjenec sodrugu svojemu v gozdu — „ko sem se vanj zaletel, potegnil je dolgo rebro iz svoje strani, in ž njim me je tako klestil, da je kar ivérje letelo od mene! Ko sem pa bežal pred njim, pa je še pljunil za menoj, in glej, tako močno, da mi je tukaj skozi roko naredil eno luknjo. Nikoli več se ne grem skušat ž njim!“

Moč omike presega sirovo silo.

Gospodarske drotine.

Kmetijsko-kemiška preiskovalnica na Dunaji. Cesar je dovolil 27. novembra l. l., da se je na Dunaji osnovala neka nova naprava na korist kmetijstvu, kakoršne dozdej v našem cesarstvu nismo še imeli, pod imenom „kmetijsko - kemiška preiskovalnica“ (k. k. landwirthschaftlich-chemische Versuchsstation).

Njen namen med drugim je ta, da preiskuje zemlje (prsti), rudine, rastline, vode, gnojila itd. in pové, kaj imajo v sebi — vse z ozirom na kmetijstvo.

Te naprave se more poslužiti vsak, kdor želi od nje kaj izvedeti o ravnokar imenovanih zadevah; treba je le, da jej v preiskavo pošlje kar želi, da se mu preišče, in za preiskavo po odločeni tarifi plača preiskovalne stroške naprej. Pošiljati pa se mora od vsake stvari toliko, kolikor se je za preiskavo potrebuje, in v 2, 3 ali 4 tednih se mu poroča, kaj se je našlo. Od vsake stvari se pošilja četrť ali pol funta ali cel funt do 3 funte, in tarifa je po obširnosti preiskave določena od 1 gold. do 30 goldinarjev.

Natanjčnejše pozvedbe dobi vsak od preiskovalnice same, ako se do nje pismeno na Dunaj obrne.

„Besedniku“ je bila dolžnost, da to važno novo napravo naznani kmetijskim gospodarjem, da vedó; kam se obrniti, ako to ali uno izvedeti želijo. Naj omenimo le en primerljaj; na priliko, nekdo je našel na svojem posestvu gips, — gips je znan dober gnoj; al med gipsom in gipsom, kar se tiče gnojilne moči, je velik

razloček tudi v ceni, po kateri se prodaja. Zdaj, ko imamo to novo napravo, pošljemo kaka dva funta najdenega gipsa na Dunaj preiskovalnici, plačamo tarifo, in v dveh tednih vemo, kakošen gips imamo.

Gotovi smo, da novica o tej novi napravi dobro doide marsikteremu naših gospodarjev. „Nov.“

Iz svilarstva. Bralcem „Besednikovim“ je znano, da se tudi pri nas že več let marljivo in z dobro srečo pečamo s svilorejo. Tudi o minulem poletju smo imeli iz domačega semena prav lep pridelek. Napravili smo iz njega mnogo zalege, ki so jo pokupili Italijani iz Benečanske okrajine, kateri so že poprejšnje leto pri nas dobili svilnih jajčic, in bili prav zadovoljni s pridelkom. Vse so pošteno plačali, povrh pa mi une dni v dar poslali prekrasno število, vso z zlatom vtkanó, do sto goldinarjev vredno. Na eni strani ima podobo sv. Jožefa, našega farnega patrona, na drugi strani podobo sv. Janeza evangelista, mojega imenika, s samo svilo prelepo v štolo všito. Osupnil sem, ko sem povrh natanjčnega plačila še toliko lepoto v dar dobil, in prisiljen sem spoznati, da tudi Italija, razburjena ki je, ima še mnogo blagih src, ki vedo preobilno ceniti, če kdo o sedanjem sebičnem veku pošteno ž njimi ravna. Bog jim daj dobro! Pa ne le v daljni Italiji, ampak tudi drugod so se gosence iz našega semena dobro obnesle, in došlo mi je več naročil za enako dobro seme. Jaz častitim naročnikom ne morem več postreči; napotim jih pa z dobro vestjo do č. g. Antona Mlakarja, župnika v Zagorji, blizu Št. Petra na Notranjskem, ki ima še svilnega semena iz našega zaroda na prodaj. Sam sem videl mešičke in jajčica, ter poleg svojega prepričanja lahko povem, da vse na dobro kaže, ter obeta lep pridelek.

Iz Suhora nad Metliko: 22. decembra 1870. —f—

Ako čebela pikne, pomaga zoper skrnino ali revmatizem. Nedavno se je prigodilo, da nek mož ni mogel z roko ganiti, ker je bila vsa trda in otekla zavoljo skruine ali revmatizma. Gre k čebelam in prigodi se, da ga ena piči v bolno roko. Mož čuti, da mu je precej boljše, torej nalašč ravná tako, da več čebel piči na bolno roko — in kmalu je bila popolnoma zdrava. Tudi to bi bilo dobro, če se potrdí.

Zastavice.

6. Njiva je, pa ni njiva; vrt je, pa ni vrt; hiša je, pa ni hiša — kaj je to?

7. Imamo tako drevo, ki ima dvanajst vrhov, na vsakem vrhu so štiri gnjezda, v vsakem gnjezdu šest pličev, pa imajo vsak svoje ime — kaj je to?

8. Tudi imamo tako drevo, da ste iz njega dve koritci, dve kopitci, pa še peharček — kaj je to?

9. Mi pa imamo tako drevo, da se naredi iz njega kolarska kobila, dvoje kodunj in dva vinska ploha — kaj je to?

Vganjka zaštvic v 1. listu: 1. deset; — 2. duh — hud; — 3. jama; — 4. češnje; — 5. polž.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Govoré o notranjih zadevah začinjamo pri delegacijah. Ali žal nam je, da se iz tega vzajemnega ustavnega zbora avstrijske države ne dá povedati nič hvalnega. Čedalje bolj izginja visokost in pomenljivost, katero bi bile delegacije imele zastopati in kazati, bodi si gledé domače, bodi si gledé vunanjih držav. Tega pa so mnogo krivi delegatje sami, kajti razne reči obravnavajo takó, da gre pri tem njihova važnost in zanimivost v izgubo. Pri tem dualizem čedalje očitniše kaže svojo okornost in neprikladnost, ker pri najvažniši točki, pri vojaškem proračunu, boste si cislajtanska in ogerska delegacija navskriž; pa to še ni edino zeló izvirajoče iz sedanje sisteme, dalo bi se več družih naštetí in imeli jih bomo zmerom več, kakor jih je tudi že iz prejšnjih časov mnogo. Enega, ki se tiče Hrvaške, omenjali bomo dalje spodaj: tù poglejmo zdaj, kaj se je v Pešti ta čas godilo. Cislajtanska delegacija je po novem shodu najpred obravnavala vojni proračun. Pri tem se sicer ni nič novega povedalo, ugovarjali sevéda so možjé zoper presilni znesek, odbili pa so le malo, tako da bi se skoro smélo reči: v primeri na celo svoto ta odbitek ni nič. Vojni minister je za navadne stroške pri vojaštvu zahteval nad 80, za nenavadne pa 50 milijonov. Ako se mu jih torej odbije kakih 6, koliko se to pozná? V ogerski delegaciji, kjer se še le bode govorilo o tem, imela bo vlada bolj voljna srca. Ogrom je namreč Rus trn v peti, tudi se bojé, da ne bi na jugu ali sploh kje okrog njihove dežele kaj zašumelo; oni so tedaj té misli, da mogočna vojna je Avstriji potrebna, in ker je k temu tudi mnogo denarjev treba, torej se ne bojo ustavljali vladnim zahtevam. Sicer je pa vojni minister že zdaj izrekel te-le besede: „Zdaj je nevarnost za državo večá, nego 1868. l., ker je mnogo bliža; jaz vidim, kako hude zmešnjave se približujejo; prihodnost bo kazala, če sem prav videl.“ Te besede so brž ko ne le nekov strah, da so več privolili. — Kmalu za tem je bil na dnevnem redu proračun ministra zvananjih zadev. Pri tem so poslanci, in kdo ne bi prevedel, da po pravici — zeló razgrajali zavoljo tega, ker vlada vsako leto več sto tisoč rabi v to, da podkuplja časnike, da njej po godu pisarijo. In pač res sramotno je, da se tako dela tolikanj povzdignovano obéno mnenje. Beust je sicer rekel, da on ne bi potreboval teh denarjev, ali zahtevati jih vsakakor mora zavoljo svojih naslednikov. In tako se je sevéda privolila tudi ta reč ter tako rekoč spet v principu odobrila sicer pogosto celó kazni podvržena podkupljivost ali korupcija.

Novih ministrov še zdaj ni, vendar ustavoverci spet bolj proti vrhu prihajajo. Če se je pa že enkrat tako sponeslo najbistrejšim glavam izmed njih, kaj hočejo ti možjé spet na krmlu? Sicer pa se menda mora skoro kaj spremeniti, ker Potocki neki vse moči napenja, da se predrugači sedanji stan.

Na Českem bo vlada spet razpisala nove neposredne volitve v državni zbor. Voliti ima véliko posestvo in sicer na mesto tistih poslancev, ki zadnjič niso bili potrjeni zaradi volilnih pomankljivosti. Iz vsega pa se vidi, da vlada bi rada imela kolikor se dá veliko poslancev v državnem zboru, ali to jej ni mar, da bi to število naraslo iz naravnih razmer.

Na Hrvaškem je deželni zbor dokončan in bojo kmalu razpisane nove volitve. Upati je, da takrat se ogerska vlada ne bo posluževala zaničljivih pomočkov, s kterimi je bila zadnjič v zbor dobila samih magjaronovskih uradnikov. Gotovo bi jej to tudi ne koristilo, kakor jej je do zdaj le škodovalo, in še daljša enaka poskušnja bi vtegnila celó nevarna biti. Sploh pa se jasni na ubogi Hrvaški. Ban Rauch nesrečnega imena je zagazil v blato da je presilno umazan in ne more dalje gospodariti. Nedavno je namreč bila sodnijska obravnava v Petrinji, pri kteri so bili toženi hrvaški rodoljubje Miškatovič, Mrazovič in Vončina, pa enoglas-

no za nedolžne spoznani. Ban jih je namreč tožil, ker so mu v časniku očitali goljufijo zastran več milijonov, ktera se je pri lonjsko-poljskih zadevah po njem vršila na škodo hrvaški deželi. Tako krivičenje ni majhno! In vendar so — nedolžni. V kakošni svetlobi se pač kaže zdaj Rauch!!

Slednjič naj še omenimo, da nekteri nemški liberalci se zeló vjedajo in svetu trobijo novo modrost. V svojih političnih namerah hočejo zdaj Galicijo in Dalmacijo odtrgati od Cislajtanijske, češ, da potem je vse Nemško, kar še ostane. V Mariboru celó je bilo te dni zbranih nekaj glav, ki so se ugonabljale zaradi tega. Tako bi ti možički radi delali z Avstrijo — Slovenec bi djal — kakor svinja z mehóm. Tiste pa bi radi križali, ki govore o federalizmu. — Pravo spoznanje, doslednost — kje si?

Nemško. Od 18. dné t. m. naprej imamo spet nemško cesarstvo in nemškega cesarja. Ta dan se je namreč za takega oklical pruski kralj Viljem.

Francosko. Še zmerom žalostni klic: vojske ni konec! In kakor se kaže, mirú le še ne bo tako naglo. Res se moramo čuditi hrabrosti francoski, žalibog, da obeta brez uspeha ostati. Pa kdo bi se tudi naglo izkopal iz presilnih homatij, v ktere je Napoleon s svojimi privrženci potlačil ubogi narod. Te dni se je Francozom spet slabše godilo; čudno pri tem je, da so Nemci v 3 dneh vjeli okoli 20.000 neranjenih francoskih vojakov. „Dozdeva se človeku“ — pravi Schuselka — „kakor bi mnogo prisiljenih vojakov bilo te misli, da njihova rešitev je vjetje.“ — Na Pariz streljajo kolikor toliko, in Pariz, nedavno še skoro najlepše mesto na zemlji, ima zdaj pač žalosten obraz.

Angleško. Konferencija se je 17. dan t. m. pričela v Londonu. Iz Francoske v začetku ni bilo nikogar, zdaj pa pride Jules Favre.

Rusko. „Sl. Narod“ je nedavno prinesel to-le prečudno novice: „V Ruskih domoljubnih krogih se je z vso gotovostjo izvedelo, da se je med Avstrijo in Prusijo sklenila popolna (formalna) pogodba, čije podlaga je med drugimi, da Avstrija Prusiji odstopi vse dežele česke krone in da se bode Avstrija za to odškodovala na južno-vshodnih mejah.“ Radi priznavamo, da ruski diplomaciji bi to veljalo za napad na Rusijo. Sicer pa, kakor je čudna in piškava avstrijska diplomacija, vendar kaj tacega se nam zdí popolnoma neverjetno, tem bolj, ker je znan odmev pruskih listov tistim, ki želé razprtije med Rusi in Prusi. Kaj prihodnost prinese, sevéda ne vemo.

Razne novice.

Čitalnica bode v nedeljo 29. t. m. v svoji sobi „zum Lamm“ napravila veselico s petjem, deklamacijo in tombolo. Vsi rodoljubi v mestu in na kmetih se prijazno vabijo, naj se v velikem številu te veselice udeležijo. Začetek je ob sedmih zvečer.

Ker ima tudi „Trdnjava“ na ta dan ob štirih svoj občni zbor, upamo, da nekteri rodoljubi tudi iz bolj oddaljenih krajev v čitalnico pridejo.

Mont-Cenis, velikanska gora med Francosko in Italijo so pred nekterimi dnevi srečno prekopali. Železničini predor (tunel), po kterem bo vlak prevažal osebe in blago, je 2½ milje dolg in hlapon potrebuje pol ure, predno pride od enega konca do drugega. Res velikansko delo in močno koristno za imenovani deželi! Stalo je pa tudi mnogo truda, neprestano so delali 8 let.

Slovanska čitalnica v mestu S. Francisko v Ameriki ima že glavnicó okoli 3000 dolarjev ali 4000 glđ.

Gimnazije za dekleta. Rusom se le prerado opotiče, da so barbari ali divjaki. Vendar so v marsičem drugim narodom kos; tako imajo n. pr. gimnazije (latinske šole) za dekleta po vseh večih mestih. Samo v Moskvi so štiri take učilnice in vse polne učenk.

Persijski kralj na božjem poti. Perzijski kralj, ali kakor mu navadno pravijo, šah potoval je lani po jutrovih deželah zunaj svojega kraljestva. Jako mu je dopadalo vse, kar je videl lepega in nenavadnega. Zato je tudi letos sklenil, da poroma kam v tuje kraje, posebno tudi zato, ker je tako želela njegova mati. Obrnili so se v mesto Kerbelo in še drugam po turškem carstvu v Aziji. Ali pa menite, da je to majhna reč! V vsem skupaj hodi s kraljem 8—10.000 ljudi, vsi ministri in drugi velikaši z družino vred so z njim. Popotnica pa tudi ni kar si bodi, če se pomisli, da je šah samo ministru vnanjih zadev v ta namen dovolil 750.000 frankov. Pravijo, da tudi najmanjši kraljev uradnik je na roke dobil 60.000 fr. Da je vse jako lično in sijajno, kaže se iz tega, da so za lepšanje konjske oprave porabili srebra čez 200.000 fr. vrednosti.

Velika nesreča. Nekje na Štajarskem je na sv. treh kraljev večer v neki hiši žena svojih četrto otrok spravila na peč, razpokano peč dobro zakurila, okoli nje plenice in družih cunj navesila ter potem šla za možem v krčmo. Cunjje so se užgale, otroci so sicer kričali, ker jih je začel dim dušiti, ali nikogar ni bilo pri hiši, da bi jih bil rešil. Najstarejši otrok je bil v petem letu, najmlajši pa pol leta star. Ko sta mož in žena zvečer ob osmih domu prišla, bila je hiša polna dima in otroci vsi že mrtvi. Sodnija zdaj to preiskuje. Ali kaj pomaga, ker nesreča je že gotova. Starši, varujte se enake neprevidnosti in nemarnosti pri otrocih!

Vojna postava je gledé bogoslovcev nekaj spremenjena. Vsled odpisa državnega vojnega ministerstva od 13. decembra l. l. je ministersko svetovalstvo sklenilo, da sta se v poduku za izvrševanje vojne postave premenila razdelka a) in b) §. 41 in sicer tako-le: a) Tisti mladeniči, ktere je škof vzel v bogoslovsko semenišče in se bogoslovja učé, b) in taki, ki so stopili v kak samostan, in se že bogoslovja učé ali so se ga jeli učiti tisto leto, ko so bili k vojakom vzeti, smejo bogoslovsko učenje začeti ali nadaljevati.

Družba sv. Mohora.

(**Odborova seja.**) 21. dan t. m. so se zbrali razun enega vsi družbini odborniki, da dokončno razišodijo o rokopisih, ki so družbi došli vsled 7. marca m. l. razpisanih daril. Radostno naznanjamo, da je obrodil razpis obilno lepega in dobrega sadu. Vseh rokopisov vkup se je nabralo 43.

Za I. darilo je došlo 6 obširnejih spisov, za II. darilo 25 izvornih povesti in za III. darilo 12 krajših podučnih sestavkov raznega zapopadka.

a) Izmed obširnejih rokopisov se odlikujeta pred vsemi drugimi: „Nauk o gospodinjstvu“ spisal Dr. Janko Srnc in: „Kupčija in denar“, spisal Ferdo Kočevar. Oba spisa imata vsak svoje prednosti; zarad tega se je vnela o razišodbi živahna razprava. Konečno so prisodili presojevalci darilo po 150 gld. spisu „Kupčija in denar“, zlasti iz tega razloga, ker je ravno to polje našemu priprostemu ljudstvu še popolnoma neznan; gosp. pisatelj si je prizadeval, kolikor je narava tega predmeta pripustila, stvar s primeri iz vsakdanjega življenja prav umevno, zanimivo in podučljivo razpravljati. Pa ne manj potreben za slov. ljudstvo se nam zdi tudi drugi rokopis: Nauk o gospodinjstvu“. Marsikaj se je že govorilo o tem predmetu: marsikaj pisalo po „Drobtinicah“ in po slovenskih časopisih — najbolje je zadel gosp. dr. Srnc, da je na 18 pisanih polah tako jedrno, tako dovtipno, navduševavno in mikavno slovenskim gospodinjam povedal vse, kar njim je vedeti in storiti treba, da spolnujejo važno svojo nalogo in pospešujejo narodno blagostanje. Želimo, da ne bi bila brez „nauka o gospodinjstvu“ nobena slovenska hiša, nobena gospodinja. Zato je odbor sklenil, gospoda

pisatelja prositi, da prepusti rokopis družbi sv. Mohora, potem bi ga izdala z Bučelarčkom vred še letos svojim družnikom.

„Umni živinorejec“ potrebuje v osnovi in v besedi še sem ter tje malih poprav, sicer pa je spisan prav marljivo; po popravu ga družba prevzame.

Rokopisi: „O vinstvu“, „Kletno umno gospodarstvo“ in „Odgojitev otrok“ se vrnejo gg. pisateljem.

b) Od poslanih 25 povesti so bile enoglasno obdarovane tri: „Rešilna moč materinih naukov in spomin prvega sv. obhajila“ spisal A. Umek, „V veri tolažba, v neveri obup“ spisal A. Jeglič in povest v stihih: „Boj pri Lemni“ zložil Fr. Cimperman.

Zgodovinski spis: „Napoleon I. na Ruskem“ se prevzame za Večernice. Izmed ostalih povesti so nektare samo poskušnje — niso ne po predmetu ne po besedi za natis pripravne; druge zopet so pisane izvrstno, a nemale pravega predmeta. n. pr. „Dva slovenska junaka“, „Žalostna vrnitev v domovino“ i. t. d. Povesti: „Sreča na zemlji — nestanovitna“, „Dva soseda“, „Materina solza“, „Stari Martin“ so hvale vredne, vendar jih družba ne more prevzeti, ker hrani še od prejšnjih let mnogo takih izvornih spisov, ki čakajo leto in leto izdave.

a) Kar zadeva krajše podučne sestavke, prejeli so darilo po 25 gld.: „O ljudski olik“ spisal in poslal g. Ivan Tavčar, osmošolec v Ljubljani; in dva Umekova spisa: „Pogled na skrivnosti v stvarstvu“ in „Človeško oko in uho pa svet, kako ga vidimo in slišimo.“ Sestavek: „Beseda našim kmetom“ spisal M. L. in zanimiva narodopisna črtica: „Običaji in navade na Ruskem“, spisal g. Franjo Marešič — se porabita s časom v Večernicah ali v Koledarčku, ako g. pisatelja dovolita.

Vsi drugi spisi se pisateljem pošljejo nazaj.

Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan.

(Kar se je še v tej seji obravnavalo in sklepalo — bomo poročali prihodnjic.)

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	76	5	40	4	95	4	55	5	85
Rež	4	22	4	—	3	70	3	50	4	20
Ječmen	3	19	2	—	3	80	3	—	2	50
Ajda	3	70	3	90	2	75	2	60	3	20
Turšica	3	—	3	88	2	70	2	93	—	—
Proso (Pšeno)	4	88	2	90	3	40	2	70	2	50
Oves	1	95	2	—	2	70	1	95	1	90
Krompir	—	—	1	90	1	90	1	25	1	55
Fizol	3	75	—	—	—	—	—	—	3	84

Kurzi na Dunaji 23. januarja 1871

5%, metalike . . . 58 gld. 40 kr. Nadavek na srebro 122 gld. — kr.
Národno posojilo 67 " 60 " Napoleondori . . . 9 " 95 "

Dopisovalnica. J. P. v Podb. Hvaležni prejeli, v Ameriko redno pošiljamo. — J. M. v M. Došlo! Prav lepo se Vam zahvaljujemo. — A. J. v Vojn. Le pošljite, ako so dobre, bomo jih že porabili.

Popravek. V zadnjem listu na 5. str. naj se v 27. vrsti prvega razdelka bere: Po modrásih, ko po cvetji, hodi — mesto: Po modrostih i. t. d.